

02

EU-MIDIS

Проучване на Европейския съюз за малцинствата и дискриминацията

Български

2009

Доклад „Данни на фокус“ | **Мюсюлманите**

Агенция на Европейския съюз за основните права (FRA)

ПРОУЧВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА МАЛЦИНСТВОТА И ДИСКРИМИНАЦИЯТА

Какво е EU-MIDIS?

EU-MIDIS означава „Проучване на Европейския съюз за малцинствата и дискриминацията“.

Това е първото проучване в рамките на целия ЕС, в което на имигрантски и етнически малцинствени групи се задават въпроси относно прояви на дискриминация и престъпления в тяхното ежедневие.

Много случаи на дискриминация и престъпления не се съобщават, и понастоящем в много държави-членки събирането на данни относно дискриминация и престъпления срещу малцинствени групи е ограничено. В тази връзка EU-MIDIS предоставя най-изчерпателните до момента данни за степента на дискриминация и престъпления срещу малцинствата в ЕС.

Общо 23 500 имигранти и лица от етнически малцинства участваха в проучването чрез лични интервюта с въпросници във всички 27 държави-членки от ЕС през 2008 г. В десет държави-членки бяха интервюирани още 5000 души от населението, съставляващо мнозинството и живеещо в същите райони като малцинствата, за да може да се направят сравнения на резултатите, засягащи някои ключови въпроси.

Продължителността на всяко интервю беше между 20 минути и един час и на участниците в проучването бяха задавани поредица от подробни въпроси.

Втори доклад от поредицата доклади „Данни на фокус“

Настоящият доклад е насочен към участниците в проучването, определили себе си като мюсюлмани, и е вторият от поредицата доклади „Данни на фокус“ на EU-MIDIS, представящи различните резултати от проучването. Предвижда се да бъдат изготвени не повече от девет доклада „Данни на фокус“.

Предвид липсата на достатъчно обширни, обективни и сравними данни за мюсюлманите в Европейския съюз, EU-MIDIS за първи път предоставя данни за проявите на дискриминация и престъпления срещу мюсюлманите на територията на ЕС.

Лицата, определили себе си като мюсюлмани в държавите, включени в проучването, са с разнообразен етнически произход; например северноафриканци, лица от Субсахарска Африка, турци, иракчани и лица от бивша Югославия. Преобладаващата част от участниците (89 %), представители на тези групи, са заявили, че религията играе „много важна“ или „сравнително важна“ роля в техния живот. Тъй като само малка част от интервюираните албанци са определили себе си като мюсюлмани, те не са включени в този доклад.

Докладите „Данни на фокус“ на EU-MIDIS предоставят само въвеждаща първоначална картина на пълните резултати от проучването и целта им е да представят на читателя някои най-важни изводи. В края на 2009 г. бе представен изчерпателен доклад с резултатите от EU-MIDIS. Пълният набор от данни от проучването също бе предложен на уебсайта на Агенцията, веднага щом всички доклади „Данни на фокус“ станат обществено достояние, така че всеки да може да предприеме собствен анализ на резултатите.

ДОКЛАД „ДАНИИ НА ФОКУС“ № 2 — ОСНОВНИ ИЗВОДИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА МЮСЮЛМАНИТЕ

Случаи на дискриминация

- Средно един от трима интервюирани мюсюлмани (34 % от мъжете и 26 % от жените) заявява, че е бил дискриминиран през последните 12 месеца. Тези мюсюлмани, които са били дискриминирани, са имали средно 8 случая на дискриминация за период от 12 месеца.
- Мюсюлманите на възраст 16–24 години са дискриминирани повече в сравнение с други възрастови групи, като общото ниво на дискриминация намалява с възрастта.
- Статута на гражданин на съответната държава-членка на ЕС и по-дългият период на пребиваване в държава от ЕС значително намаляват вероятността дадено лице да бъде дискриминирано.
- Носенето на традиционно или религиозно облекло (например забрадка) не е повлияло на случаите на дискриминация, преживени от интервюираните мюсюлмани.

Докладване на случаи на дискриминация

- Средно 79 % от интервюираните мюсюлмани не са съобщили за най-скоро преживени от тях случаи на дискриминация през последните 12 месеца, на никоя компетентна организация или на мястото, където е станала дискриминацията.
- Основната причина, изтъкната за това, че не съобщават за дискриминация е, че „нищо няма да се случи или промени“ като съобщят за случай на дискриминация (59 %), като голяма част (38 %) не виждат смисъл да съобщават за дискриминацията, тъй като тя е просто „част от тяхното нормално ежедневие“.
- Средно 80 % от запитаните лица не могат да назоват нито една организация, която може да предложи подкрепа или съвет на хора, станали обект на дискриминация.

Жертви на престъпления и престъпления, мотивирани от расистки подбуди

- 1 от 10 от всички интервюирани мюсюлмани (11 %) е бил жертва на престъпление срещу личността, **мотивирано от расистки подбуди** (нападение, заплаха или сериозен тормоз) най-малко веднъж през последните 12 месеца.
- 72 % посочват членове на населението, съставляващо мнозинство, като виновници за последния случай на нападение, заплаха или сериозен тормоз, който са преживели.

Съобщаване на случаи за жертви на престъпление

- Между 53 % и 98 % – в зависимост от държавата на пребиваване – от лицата, станали жертва на престъпление срещу личността, не са съобщили за това в полицията.
- 43 % от жертвите на престъпление срещу личността, които не са съобщили в полицията, заявяват, че основната причина е, че не вярват, че полицията ще бъде в състояние да направи нещо.

Контакти с органите за правоприлагане, митнически и граничен контрол

- Средно един от четирима от интервюираните мюсюлмани е бил спрян за проверка от полицията през последните 12 месеца, като 40 % от тях вярват, че причината за това е именно техният статут на имигранти или представители на малцинство.
- Лицата, спирани за проверка от полицията, са били спирани средно 3 пъти за период от 12 месеца.
- Средно 37 % от интервюираните мюсюлмани, спряни от митнически или гранични органи през последните 12 месеца вярват, че причината за това е, че са имигранти или представители на малцинство. За сравнение, 19 % от лицата, представители на малцинство, различно от мюсюлманското, и интервюирани от EU-MIDIS считат, че случаят е именно такъв.

За сравнение с други малцинствени групи както и общите резултати от проучването вж. „Общ поглед върху проучването EU-MIDIS“, <http://fra.europa.eu/eu-midis>.

ПРОУЧВАНЕТО

Въпросникът на EU-MIDIS може да бъде намерен на уебсайта на Агенцията:
<http://fra.europa.eu/eu-midis>

ИЗВАДКА

Държави-членки и групи мюсюлмани:

Австрия (AT) – турци

Белгия (BE) – турци и северноафриканци

България (BG) – турци

Дания (DK) – турци и имигранти от Субсахарска Африка

Германия (DE) – турци

Финландия (FI) – имигранти от Субсахарска Африка

Франция (FR) – северноафриканци и имигранти от Субсахарска Африка

Италия (IT) – северноафриканци

Люксембург (LU) – имигранти от бивша Югославия

Малта (MT) – африканци (северноафриканци и имигранти от Субсахарска Африка)

Словения (SI) – имигранти от бивша Югославия

Испания (ES) – северноафриканци

Швеция (SE) – иракчани и имигранти от Субсахарска Африка

Нидерландия (NL) – турци и северноафриканци

Период на провеждане на проучването:

28 април — 5 ноември 2008 г.

Подход за съставяне на извадки:

- 1) Произволна извадка с фокусирани списъци: Белгия, България, Испания, Франция, Италия и Австрия.
- 2) Запитвания на адресен принцип: Дания, Германия, Финландия и Люксембург.
- 3) Интервюиращият е съставил мрежова извадка: Малта.
- 4) Комбинация от (1) и (3): Словения, Швеция и Нидерландия.

Голяма част от проучването EU-MIDIS обхваща следните теми:

- въпроси за случаи на дискриминация, дължащи се на малцинствения произход на респондентите, в различни области от ежедневието и за това дали са съобщили за дискриминацията;
- въпроси за възприятието на различни видове дискриминация в страната, в която живеят, както и въпроси за това дали са запознати с правата си и къде могат да подават жалби за дискриминационно отношение;
- въпроси за случаи, в които респондентите са ставали жертва на престъпление, включително дали считат, че причина за това отчасти или изцяло е малцинствения им произход, и дали са съобщили за престъплението на полицията;
- въпроси за контакти с органите за правоприлагане, митнически и граничен контрол и дали интервюираните считат, че са станали жертва на дискриминация на принципа на етническо профилиране.

По отношение на горепосочените въпроси - участниците в проучването бяха попитани и за случаите на дискриминация и престъпления срещу тях през последните пет години и през последните 12 месеца. Отчетените тук резултати се отнасят за преживяното от запитаните лица през последните 12 месеца.

Включените в настоящия доклад резултати са представителни за участниците в проучването EU-MIDIS, определили себе си като мюсюлмани, и само за онези групи от държавите-членки, в които мнозинството интервюирани се определят като мюсюлмани.

СЛУЧАИ НА ДИСКРИМИНАЦИЯ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА

Установяване на причините за дискриминация

В самото начало на проучването, преди да бъдат попитани за опита им със случаи на дискриминация в 9 различни области от ежедневието, на интервюираните беше зададен един общ въпрос относно различните категории дискриминация, която евентуално са преживели — на основа на етнически или имигрантски произход, възраст, увреждане, пол, религия или вярвания, сексуална ориентация и „друго“. Когато респондентите, претърпели най-малко един случай на дискриминация, бяха помолени да посочат причината за тази дискриминация — само 10 % посочиха, че е била изцяло на основа на религия или вярвания. Почти половината са отбелязали като причина едновременно „религия или вярвания“ и „етнически или имигрантски произход“, което показва затруднението при разграничаване на двете причини от страна на дискриминираните лица, тъй като двете обикновено са свързани помежду си.

Случаи на дискриминация на основа на етнически произход в 9 области

След въпросите за случаи на дискриминация на различна основа участниците в проучването бяха попитани за техния личен опит с прояви на дискриминационно отношение въз основа на етническия им произход в девет области от ежедневието (вж. каре 1).

Каре 1

Области на дискриминация

EU-MIDIS попита участниците в проучването за дискриминацията, на която са били подложени през последните 12 месеца или през последните 5 години в девет области:

- 1) при търсене на работа
- 2) на работното място
- 3) при търсене на къща или апартамент под наем или за закупуване
- 4) от персонал в здравеопазването
- 5) от персонал в социалните служби
- 6) от училищен персонал
- 7) в кафене, ресторант, или бар
- 8) при влизане в магазин или в самия магазин
- 9) при опити за откриване на банкова сметка или получаване на заем

За всички 14 държави-членки, в които са интервюирани мюсюлмани, и по отношение на всички девет области на дискриминация, резултатите показват, че средно един от трима мюсюлмани е бил дискриминиран през последните 12 месеца на основа на етническия си произход (Фигура 2). Сред различните мюсюлмански етнически групи, участвали в проучването, най-високите нива на дискриминация са били при имигрантите от Субсахарска Африка и северноафриканците.

При анализ на резултатите от всички девет области на дискриминация според етнически произход и държава на пребиваване (Фигура 3), се наблюдават значителни разлики

Фигура 1

Дискриминация по признаци или комбинация от признаци

Дискриминирани лица през последните 12 месеца

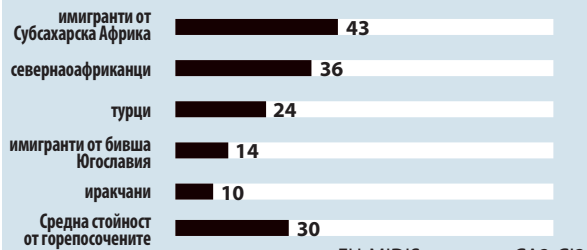

EU-MIDIS въпрос A2

Фигура 2

Ниво на дискриминация

% дискриминираните лица през последните 12 месеца (девет области)

EU-MIDIS, въпроси CA2-CI2

Фигура 3

Ниво на дискриминация по етническа принадлежност и държава

% дискриминирани лица през последните 12 месеца (девет области)

EU-MIDIS, въпроси CA2-CI2

и сходства в случаите на дискриминация както между едни и същи етнически групи в различни държави, така и между различни етнически групи в една и съща държава.

Например, 64 % от африканците в Малта (северноафриканци и африканци от Субсахарска Африка) и 47 % от африканците от Субсахарска Африка във Финландия, които определят себе си като мюсюлмани, са били дискриминирани, за разлика от 25 % във Франция и 33 % в Швеция. Също така, 55 % от интервюираните северноафриканци в Италия са били дискриминирани, за разлика от 26 % във Франция и 30 % в Нидерландия. Накрая, 42 % от интервюираните турци в Дания са били дискриминирани, за разлика от 9 % в България и 10 % в Австрия.

Примерът с Малта заслужава по-внимателно проучване в бъдещи изследвания. За високите нива на дискриминация, следва да се вземе предвид, че те засягат основно лицата, търсещи убежище, които влизат в страната непропорционално спрямо потока към други държави-членки и спрямо броя на населението в държавата, съгласно цифрите на Върховният комисар на ООН за бежанците - ВКБООН. Това би могло да означава, че Малта би могла да се възползва от целева помощ от ЕС в усилия си да се справи с дискриминацията, свързана с определени групи, например лицата, търсещи убежище.

Освен това се наблюдават и съществени различия между мюсюлманските етнически групи в една и съща държава; например в Швеция 33 % от имигрантите от Субсахарска Африка са били дискриминирани, в сравнение със само 10 % от иракчаните. Все пак, се наблюдават и сходства на случаите на дискриминация, преживяна от интервюираните мюсюлмани от различни етнически групи в рамките на една и съща държава; например в Дания, Нидерландия и Франция.

По отношение броя на случаите на дискриминация (Фигура 4), резултатите сочат, че участниците в изследването, които са казали, че са били дискриминирани, са имали **средно 8 случая на дискриминация за период от 12 месеца**. Въпреки това, северноафриканците в Италия са имали почти 20 случая на дискриминация, което е много над средното. Това показва, че тази група е особено уязвима към повтаряща се дискриминация.

Положителен момент е, че интервюираните мюсюлмани в няколко държави-членки, по-специално в Австрия и Словения, съобщават за по-ниски нива на повтаряща се дискриминация за период от 12 месеца. Има съществени различия и между мюсюлманските групи с различен етнически произход в границите на една държава-членка. Например в Белгия и Нидерландия интервюираните мюсюлмани от северноафрикански произход съобщават по-високо средно ниво на повтаряща се дискриминация от тези от турски произход. Във Франция респондентите от Субсахарска Африка съобщават за повече случаи в сравнение със северноафриканците.

Задълбоченото разглеждане на тези данни за всяка държава служи за подчертаване на областите, в които дискриминацията е най-концентрирана, и към които вероятно трябва да се насочи вниманието. Анализът в дълбочина на случаите на дискриминация във всяка област разкрива важни сходства и разлики; все пак, **мюсюлманите от северноафрикански произход в Италия са преживели най-високите нива на дискриминация и повтаряща се дискриминация в почти всяка област**. Африканците в Малта или отсъстват от определени области, или са преживели много малко случаи на дискриминация, което вероятно е отражение на особеното обстоятелство, че те са лица, търсещи убежище, които ползват в малка степен жилищно настаняване или социални услуги, образование, банки и магазини. От друга страна, почти 50 % са обект на дискриминация при търсенето на работа, и само 25 % на работното място, което е показателно за неяснотите около

Фигура 4

Брой случаи на дискриминация

Лица, дискриминирани най-малко веднъж през последните 12 месеца

EU-MIDIS, Въпроси CA3-CI3

Фигура 5

Ниво на дискриминация

% дискриминирани лица през последните 12 месеца при търсене на работа

EU-MIDIS, въпроси CA2-CB2

тяхната заетост, имайки предвид, че групата съставлява най-вече лица, търсещи убежище.

Дискриминация в заетостта и в частните услуги

При разглеждането на групите с трите най-високи нива на дискриминация при търсене на работа и на работното място (Фигура 5), случаите на дискриминация сред мюсюлманите от северноафрикански произход в Италия и от турски произход в Германия и Дания са значителни.

В четири области — жилищно осигуряване, здравеопазване, социални грижи и образование (Фигура 6) — северноафриканците в Италия се открояват като групата с най-много случаи на дискриминация, което показва нуждата от политика и мерки, насочени специално към тази група. По същия начин има необходимост от специална антидискриминационна политика по отношение на африканците в Малта във връзка със здравеопазването.

По отношение на дискриминацията в частните услуги — в кафенета или ресторанти, при влизане в магазин или в магазин, при опит за откриване на банкова сметка или получаване на заем (Фигура 7) — мюсюлманите северноафриканци в Италия се открояват като лица, дискриминирани в много голяма степен: един от трима е бил дискриминиран в магазин, кафене, ресторант или бар, докато един от четирима е бил дискриминиран в банка. Африканците от Малта са включени в доклада по отношение на дискриминацията в кафене, ресторант, или бар.

Резултатите от проучването показват също, че във всички 14 държави-членки, в които са интервюирани респонденти мюсюлмани, дискриминацията в заетостта и в частните услуги доминира над случаите с ежедневна дискриминация. Предвид факта, че в третия ЕС „общ основен принцип за интеграцията“ специално се споменава, че „заетостта е ключов елемент от интеграционния процес и е много важна за участието на имигрантите, за техния принос към приемащите общества и за демонстрацията на този принос“¹, високите нива на дискриминация, преживяна от респондентите пет години след споразумението между държавите-членки относно тези общи принципи, буди тревога по отношение на слабия напредък. Следователно политиките и социалните партньори могат да се възползват от тези изводи при разработването на целеви мерки и действия.

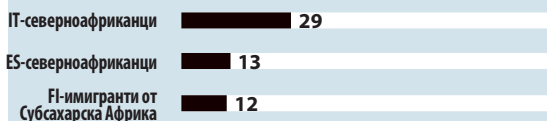
Също така предвид факта, че шестият „общ основен принцип за интеграция“ посочва, че „равнопоставеният с гражданите на Съюза и недискриминационен достъп на имигрантите до институции и до публични и частни стоки и услуги, е от решаващо значение за по-добра интеграция“, EU-MIDIS предоставя в настоящия доклад солидни доказателства за съществуването на спешна нужда от политики и мерки, насочени в по-голяма степен към тези области.

За сравнение, респондентите като цяло са били по-малко дискриминирани в областите здравеопазване и социални услуги, както и жилищно осигуряване и образование; което,

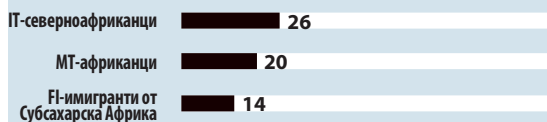
Фигура 6

Ниво на дискриминация

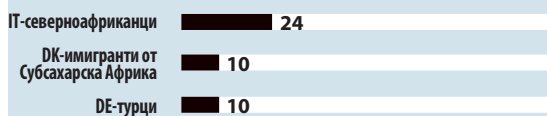
% дискриминирани лица през последните 12 месеца от агенции за недвижими имоти или собственици на имоти

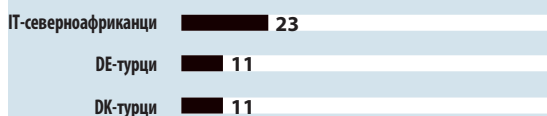
% дискриминирани лица през последните 12 месеца от персонал в здравеопазването

% дискриминирани лица през последните 12 месеца от персонал в социалните служби

% дискриминирани лица през последните 12 месеца от училищен персонал

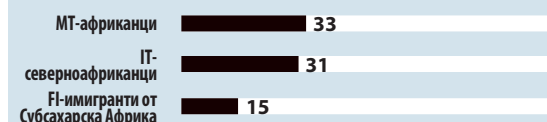

EU-MIDIS, въпроси CC2-CF2

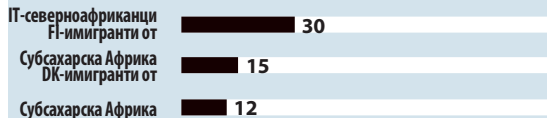
Фигура 7

Ниво на дискриминация

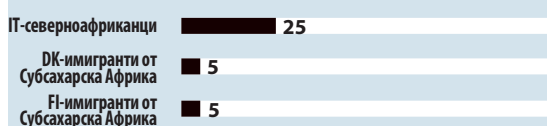
% дискриминирани лица през последните 12 месеца в кафене, ресторант, бар или нощен клуб

% дискриминирани лица през последните 12 месеца при влизане в магазин или в магазин

% дискриминиран лица през последните 12 месеца при опит за откриване на банкова сметка или получаване на заем

EU-MIDIS, въпроси CG2-CI2

1 http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf

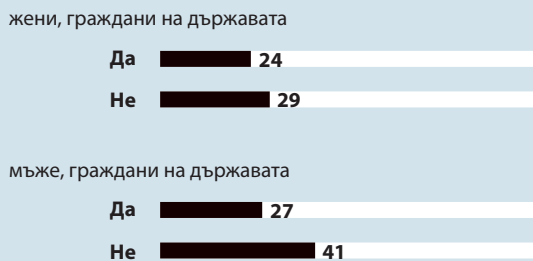
все пак, може да означава, че не всички респонденти са имали нужда от здравни или социални услуги, че имат деца в училищна възраст, или че са търсили квартира или жилище през последните 12 месеца.

Дискриминация, основана на възраст, пол и гражданство

Непосредственото и дългосрочното влияние на случаите на дискриминация върху младите хора предизвиква особена загриженост. Проучването показва, че един от трима респонденти от най-младата възрастова група, 16–24 години, твърди, че е претърпял дискриминация. Този резултат варира от 71 % за африканците в Малта и 62 % за имигрантите от Субсахарска Африка в Дания, до 5 % за иракчаните в Швеция и 9 % за турците в Австрия.

Предвид фактът, че случаите на дискриминация могат да отчуждят младите хора и да затруднят тяхната социална интеграция, политиките и мерките трябва да бъдат насочени към ефективната им защита и улесняване на достъпа им до механизми за подаване на жалби.

Фигура 8
% на интервюираните дискриминирани по пол и гражданство

EU-MIDIS, Въпроси CA2-CI2 & BG0 и BG9

Като цяло има само няколко разлики между случаите на дискриминация при мъжете мюсюлмани и жените мюсюлманки. Изключения могат да се намерят по отношение на северноафриканците в Испания, Франция и Италия, където във всички области са били дискриминирани значително повече мъже, отколкото жени.

В Проучването респондентите бяха попитани дали са носили традиционно или религиозно облекло, различно от облеклото на мнозинството от населението. Носенето на традиционно или религиозно облекло, обаче, включително и забрадка, изглежда засяга само маргинално случаите на дискриминация. Този извод е в противоречие с общо възприетото предположение за отрицателното въздействие на видимостта при носенето на традиционно/религиозно облекло, като например забрадки, върху отношението на основната част от обществото към малцинствата. В този

смисъл изводът заслужава по-нататъшен обстоен анализ чрез допълнително количествено и качествено изследване, целящо да разбере повече по отношение на случаите на дискриминация към жените.

Като цяло носенето на традиционно облекло засяга само маргинално случаите на дискриминация.

Една от областите, която показва определени разлики между отговорите на мъже и жени, е гражданството.

Статутът на гражданство изглежда влияе върху случаите на дискриминация, по-специално при мъжете, тъй като 41 % от мюсюлманите мъже, които не са граждани на държава-членка, посочват, че са били дискриминирани, за разлика от 27 % от мюсюлманите мъже, граждани на Съюза (фигура 8). Това може да означава, че гражданството и полът вероятно са от значение за начина, по който се третират хората.

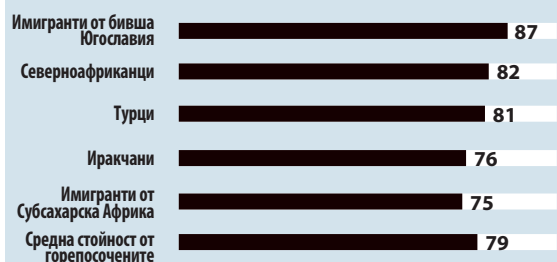
Продължителността на престоя в държавата също се отразява на случаите на дискриминация. Лицата, останали по-дълго, са били по-малко дискриминирани. Средно 45 % от лицата, пребивавали в държавата от 1 до 4 години, са били дискриминирани, за разлика от 25 % от лицата, родени в съответната държава. Свързвайки този извод и извода за гражданството може да се твърди, че познаването на обществените норми и очаквания, което се увеличава с продължителността на престоя в държавата, предотвратява или намалява дискриминацията.

При свързване на възрастта с продължителността на престоя и, по-специално с гражданството, става ясно, че тези фактори влияят върху случаите на дискриминация: 29 % от младежите на възраст 16–24 години, с гражданство във въпросната държава-членка, са били дискриминирани, за разлика от 48 % от младежите, които нямат гражданство.

Недостатъчно съобщаване и липса на осведоменост относно това къде и как да се съобщава

Както е показано на фигура 9, когато респондентите, заявили, че са били дискриминирани, са попитани дали са съобщили за случая на някоя организация или служба,

Фигура 9
% на респондентите, които не са съобщили за случаи на дискриминация на компетентна организация
Инциденти през последните 12 месеца, девет области

EU-MIDIS, въпроси CA4-CI4

където могат да се подават жалби, или на мястото, където се е случил инцидентът на дискриминация, средно 79 % от всички респонденти мюсюлмани във всичките 14 държави-членки, в които е проведено проучването, отговарят отрицателно. Най-нисък е процентът на недостатъчно съобщаване сред мюсюлманите от Субсахарска Африка във Франция (61 %), а най-висок — за мюсюлманите от бивша Югославия в Словения и мюсюлманите от турски произход в Австрия (95 %). Струва си да се отбележи, че ниските проценти на съобщаване са отчетени сред лицата, които не са граждани на въпросната държава, и които са живели в държавата за най-кратък период от време. Това показва нужда от насочване на усилията към тези групи с цел улесняване на съобщаването от тяхна страна.

Средно 79 % от участниците мюсюлмани не са съобщили за случаите на дискриминация срещу тях.

Фигура 10

Причини, поради които не се съобщава за прояви на дискриминация (%)

Всякакъв вид дискриминация (в девет области) през последните 12 месеца

EU-MIDIS, въпроси CA5-CI5

Един от четирима мюсюлмани е бил дискриминиран и не е съобщил никъде за случая. Съпоставено на фона на цялото мюсюлманско население във всички 14 държави-членки, в които са интервюирани респонденти мюсюлмани, процентът на несъобщаване би обхванал хиляди случаи, които не достигат до каквито и да било органи за подаване на жалби — включително държавни органи и НПО.

По-нататък в проучването лицата, които казват, че не са съобщили за случаите на дискриминация срещу тях, бяха попитани защо са постъпили така. Респондентите посочиха няколко причини, класифицирани от интервюиращите.

На фигура 10 се вижда последователно съответствие на отговорите, дадени във всички държави-членки и за всички групи мюсюлмани, с малки изключения по отношение на причините за несъобщаване. Накратко, мнозинството от респондентите — 59 % — считат, че „нищо не би се случило или променило“, ако съобщят за случай на дискриминация срещу тях на дадена организация или служба, където могат да се подават жалби, или на мястото, на което се е случил инцидентът на дискриминация.

Като разглеждаме отговорите на различни групи мюсюлмани, участвали в проучването, е интересно да се отбележи, че повече респонденти иракчани (69 %), от средното ниво за всички интервюирани, считат, че „нищо не би се случило или променило“, ако съобщят, докато повече от половината заявяват, че „сами са се справили с проблема“. Подобна тенденция се наблюдава и в отговорите на мюсюлмани от турски произход, като 28 % отбелязват „страх от отрицателни последици“ като причина за несъобщаване. За тази цел трябва да се изследват специфичните причини сред различните групи за несъобщаване на случаи на дискриминация чрез конкретна намеса от страна на съответните държави-членки.

Разглеждането на резултатите относно несъобщаването ясно показва, че редица фактори внушават висока степен на разочарование сред участниците в проучването по отношение на ефективността от съобщаването за случаи на дискриминация. В тази връзка много би могло да се направи от организации и органи за получаване и отговаряне на жалби с цел да се промени тази ситуация.

ВЪЗПРИЯТИЯ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЯТА И ПРАВНА ОСВЕДОМЕНОСТ

Освен че бяха питани за техния личен опит със случаи на дискриминация, на участниците в проучването бяха зададени въпроси за тяхното цялостно усещане за нивото на дискриминация в тяхната страна по отношение на следните основания етнически или имигрантски произход, възраст, увреждане, пол, религия или вяра и сексуална ориентация.

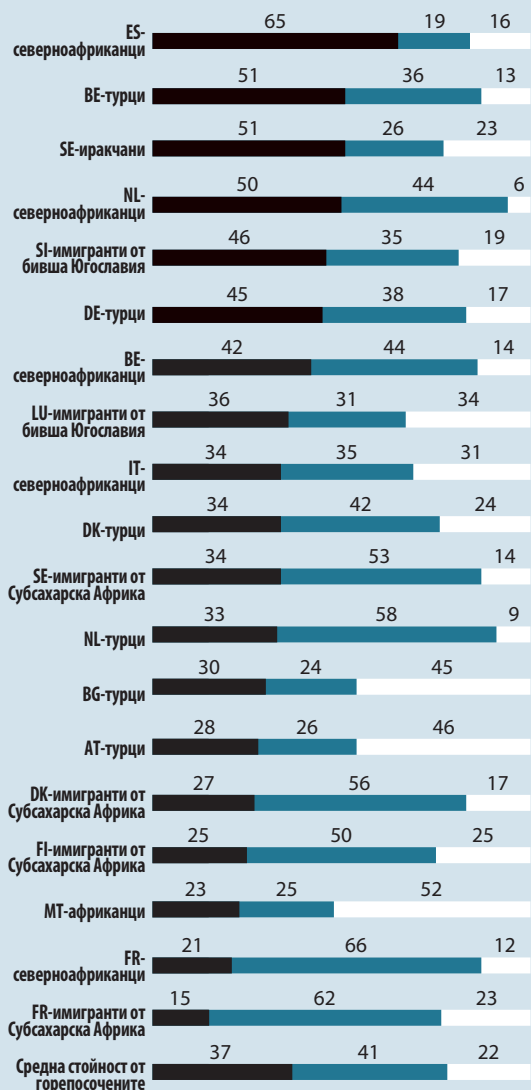
Като цяло, 51 % от интервюираните мюсюлмански, в сравнение с 20 % от не мюсюлманските етнически малцинства вярват, че дискриминацията въз основа на религия или вяра е „широко“ или „сравнително“ разпространена.

Средно, мнозинството от интервюираните мюсюлмани считат, че дискриминацията въз основа на етнически произход или религия или вяра е широко разпространена в тяхната страна. И все пак, отговорите на различните групи мюсюлмани в отделните страни варират. Например в България, Люксембург и Австрия мнозинството от интервюираните мюсюлмани не счита, че дискриминацията въз основа на етнически произход или религия или вяра е широко или сравнително разпространена. От друга страна, преобладаващото мнозинство от мюсюлмани в Италия, Белгия, Франция и Швеция счита, че дискриминацията, основана на нечий етнически или имигрантски произход, и по-малко въз основа на религия или вяра е „широко“ или „сравнително“ разпространена.

Фигура 11

Има ли закон, забраняващ дискриминацията на лица въз основа на техния етнически / имигрантски произход при кандидатстване за работа? (%)

■ Не ■ Да ■ Не знам

EU-MIDIS, въпрос B1a

Фигура 12

Знаете ли за някоя организация, която може да предложи помощ или съвет на хора, които са били подложени на дискриминация? (%)

■ Не ■ Да ■ Не знам

EU-MIDIS, въпрос A3

Участниците в проучването бяха попитани и за тяхната осведоменост за антидискриминационното законодателство в тяхната страна. Запитани дали има закон, който забранява дискриминацията срещу лица на етническа основа при търсене на работа, по-малко от половината от респондентите (41 %) отговарят положително. Мюсюлманите от северноафрикански произход в Испания, от турски произход в България и Австрия, африканците в Малта и иракчаните в Швеция са най-слабо осведомени (под 30 %) за антидискриминационните закони.

Предвид фактът, че законодателството на Европейската Общност срещу дискриминацията въз основа на расов или етнически произход в сферата на заетостта вече е въведено в целия ЕС, тази липса на правна осведоменост означава, че посланието за антидискриминационните права не достига до уязвимите малцинства.

Участниците в проучването бяха помолени да посочат организация в тяхната страна, която може да предложи съвет или помощ на хора, които са били обект на дискриминация по каквато и да е причина. Както се вижда на фигура 12, между 60% и 90 % от участниците не можаха да назоват дори една организация.

Мнозинството от участниците мюсюлмани са високо неосведомени, че дискриминацията срещу тях може да е незаконна. Нещо повече, дори повече участници не са осведомени за нито една организация в тяхната страна, която би могла да им помогне ако станат жертва на дискриминация.

СЛУЧАИ, В КОИТО ИНТЕРВЮИРАНИТЕ МЮСЮЛМАНИ СА БИЛИ ЖЕРТВИ НА ПРЕСТЪПНОСТ, МОТИВИРАНА ОТ РАСОВИ ПОДБУДИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ 12 МЕСЕЦА

В стремежа си да документира престъпленията на расова основа, EU-MIDIS помоли участниците в проучването да посочат дали считат, че случаите, в които са били жертва на престъпление през последните 12 месеца, са били частично или изцяло поради техния малцинствен произход.

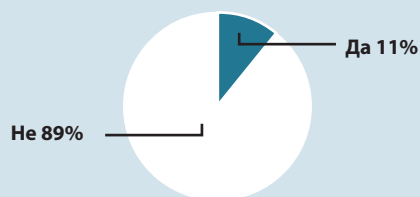
Фигура 13 показва, че 11 % от всички участници мюсюлмани считат, че са били жертва на расово мотивирано нападение, заплаха, или сериозен тормоз през последните 12 месеца. **Въпреки че в процентно отношение цифрите може да не изглеждат толкова високи, в реални параметри, на фона на цялото мюсюлманско население в държавите-членки, в които са интервюирани участниците, нивото на престъпност би достигнало хиляди случаи на година, които в повечето държави-членки не са регистрирани от полицията като инциденти на расова основа.**

Горепосочените данни за нападения, заплахи и сериозен тормоз на расова основа предизвиква особена загриженост и когато се комбинира с изводите от проучването относно ниска нива на съобщаване на полицията за престъпления срещу личността, би подкрепило заключенията на Агенцията в нейните годишни доклади досега, че съществува реален проблем с подценяването на разпространението на престъпления на расова основа в мнозинството от държавите от ЕС. Това затвърждава препоръките на Агенцията от предишни доклади, че правоприлагащите органи следва сериозно да преразгледат своите методи и работни определения по отношение идентифицирането и регистрирането на престъпления от расистки подбуди.

Процентът на лицата, станали жертви на престъпление срещу личността, в отделните държави-членки, които **не са съобщили на полицията за извършеното срещу тях престъпление**, варира от 53 % от респондентите от бивша Югославия в Люксембург, до 98 % от турските респонденти в Австрия. Това означава, че има спешна нужда от мерки, насочени към причините за несъобщаване в полицията. Това е особено важно за онези групи, които имат високо ниво на престъпно преследване и ниско ниво на съобщаване в полицията, като например имигрантите от Субсахарска Африка в Дания и африканците в Малта.

Фигура 13

Процент от интервюираните мюсюлмани, които считат, че са били жертва на расово мотивирано престъпление, заплаха, или сериозен тормоз, през последните 12 месеца

EU-MIDIS, Въпроси DD4 & DE5

На свой ред проучването установява, че **респондентите, които са били жертва на нападение, заплаха, или сериозен тормоз, са претърпели средно около 3 инцидента за период от 12 месеца.** Това показва, че престъпленията срещу личността представляват повтарящ се проблем при определени хора, което изисква целенасочена намеса.

Както при резултатите за недостатъчно съобщаване за случаи на дискриминация, изводите на EU-MIDIS сочат, че мнозинството от участниците в проучването не са съобщили на полицията и за случаите, в които са били жертва на престъпление. Това е особено важно, предвид броя на участниците, претърпели нападение или заплаха.

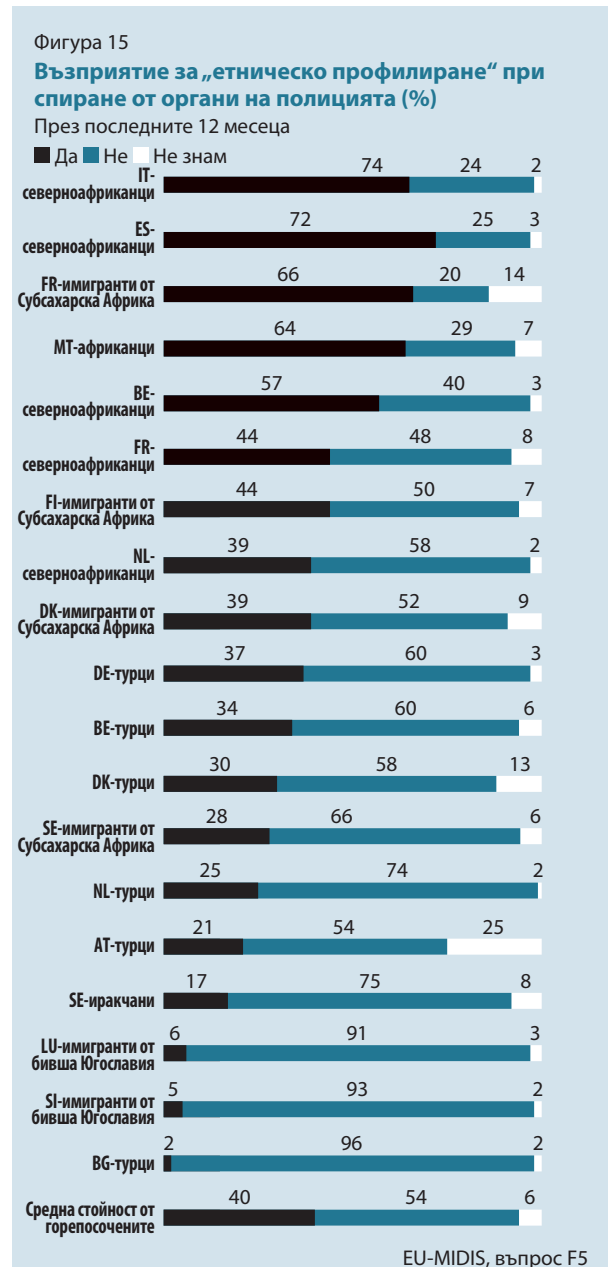
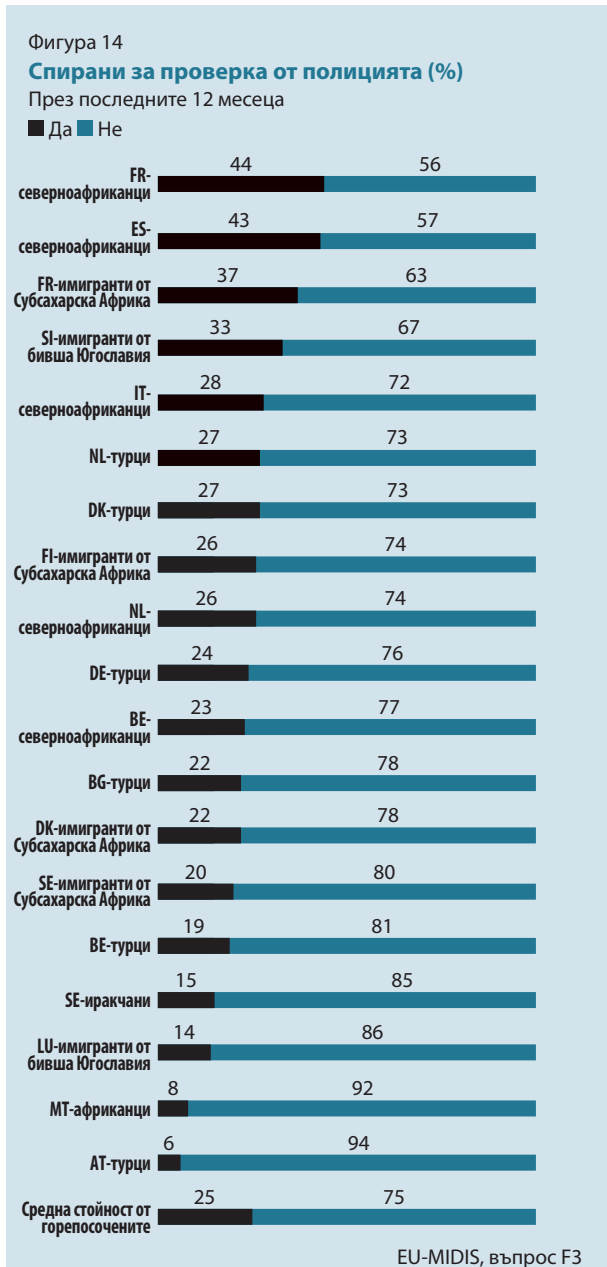
Проучването запитва онези участници, които не са съобщили за случая на престъпление „срещу личността“ срещу тях, защо не са направили това. На участниците бе дадена възможност свободно да опишат причините за несъобщаване на случаи на виктимизация, и интервюиращите кодираха техните отговори съобразно с това. Като основни причини за несъобщаване в полицията, участниците посочиха, че „не вярват, че полицията би могла да направи нещо“ (43 %), а 38 % са посочили, че техният случай като жертва на престъпление е бил твърде тривиален/не заслужаващ съобщаване, което служи за подчертаване на „нормалността“ на престъпното преследване за много от респондентите мюсюлмани.

КОНТАКТ С ОРГАНИТЕ ЗА ПРАВОПРИЛАГАНЕ, ИМИГРАЦИОНЕН, МИТНИЧЕСКИ И ГРАНИЧЕН КОНТРОЛ

Целта на въпросите за контакта с правоприлагащите органи беше да се установят случаите на дискриминационно третиране от страна на полицията. В тази връзка всеки участник в проучването беше попитан дали е бил спиран за проверка от полицията през последните 12 месеца и ако да интервюиращият зададе няколко подробни въпроса за следното: колко често е спиран от полицията през последните 12 месеца; дали е бил пеша или в някакъв вид превозно средство или в общественя транспорт, когато е бил спрян; **дали счита, че е спрян за проверка поради малцинствения си произход (което е известно като „етническо профилиране“)**; какво всъщност е направила полицията по време на проверката; и дали полицията се е отнесла с уважение към него. (Ще бъде изготвен отделен,

подробен доклад „Данни на фокус“ на EU-MIDIS относно спиранията от страна на правоприлагащите органи за всички групи, участвали в проучването във всички държави-членки).

Възприемането на различните групи от участници варира значително: докато повечето участници в Италия и Испания вярват, че са били спирани заради етническия си произход, в България и Австрия е точно обратното.

Фигура 16

Предположения за профилиране при спиране от органи на граничния контрол (%)

През последните 12 месеца

■ Да ■ Не ■ Не знам

EU-MIDIS, въпрос G3

Средно един от четирима (25 %) от всички интервюирани мюсюлмани заявяват, че са били спирани от правоприлагащите органи през последните 12 месеца.

Когато бяха попитани дали считат, че са спирани от полицията през последните 12 месеца въз основа на техния етнически произход – „етническо профилиране“ – резултатите (фигура 15) показват последователно съответствие между броя на проверки и степента на етническото профилиране. В този смисъл Италия и Испания се открояват между всичките 14 държави-членки, като имащи по-интензивна полицейска дейност спрямо мюсюлманите от северноафрикански произход, които считат контактите си с полицията са дискриминиращи. Също така, резултатите показват, че интервюираните имигранти от Субсахарска Африка във Франция, са обект на интензивна полицейска проверка и дискриминационни спирания. Последниците от честите съприкосновения с дискриминиращата полицейска дейност не са благоприятна предпоставка за развитието на добри отношения между полиция-общност и с тях се обясняват относително ниските нива на съобщаване за престъпления на полицията от страна на тези групи.

Средно за всички 14 държави-членки 37 % от участниците в проучването, които са били спирани през последните 12 месеца от гранични органи, считат, че са били спирани въз основа на техния етнически произход.

Освен това, участниците в проучването бяха запитани дали са били спирани от имиграционни, митнически или гранични органи при влизане в държавата през последните 12 месеца и ако са били спирани, дали считат, че са били избрани да бъдат спрени конкретно въз основа на техния малцинствен произход — вж. фигура 16. Резултатите показват, че преобладаващото мнозинство (86 %) от интервюираните мюсюлмани от северноафрикански произход в Италия считат, че са били избрани да бъдат спрени въз основа на техния малцинствен статус, когато са се връщали в страната. Респондентите иракчани в Швеция също показват високи нива на дискриминиращо етническо профилиране. За сравнение, в Словения броят на лицата, посочили третиране по различен начин, беше много нисък. В България мюсюлманите от турски произход не съобщават за различно третиране от имиграционни, митнически, или гранични органи, което може да бъде обяснено с факта, че те не са имигранти, за разлика от мнозинството от мюсюлманските групи, участващи в проучването.

НАСОКИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ПОЛИТИКАТА

Резултатите в настоящия доклад показваха високи нива на дискриминация и престъпления срещу мюсюлманите, участвали в проучването, особено при младежите; но същевременно и ниски нива на осведоменост и познаване или доверие в механизмите за подаване на жалби. Участниците в проучването, по-специално младите мюсюлмани, посочват също, че имат слабо доверие в полицията като обществена служба. Това само по себе си е притеснително, тъй като пасивното приемане на дискриминацията и безразличието към последните от нея могат да прераснат в социална маргинализация и да затруднят социалната интеграция, засягаща най-вече младите хора. Отражение на това положение е фактът, че голяма част от случаите на дискриминация и престъпления срещу респондентите мюсюлмани изобщо не биват съобщени на някоя организация — държавна, включително полицията, или неправителствена.

Резултатите насочват вниманието към редица въпроси, които трябва да се разгледат от органите, определящи политиката, и лицата работещи с тези инструменти на практика, във връзка с положението на мюсюлманите на национално и общностно равнище.

- Какво е въздействието на политиките и плановете за действие, които се осъществяват понастоящем на равнище Общност и държави-членки, по отношение на дискриминацията срещу уязвими малцинства, и по-специално мюсюлмани? Има ли примери на въведени добри практики, които в краткосрочен и в дългосрочен план са доказали, че подобряват тяхното положение?
- Кои социални политики (заемост, жилищно осигуряване, здравеопазване, социални услуги, достъп до частни услуги, образование) са силно ангажирани по отношение на борба с дискриминацията, равенството и социална интеграция? Предвид резултатите от проучването, достигат ли тези политики до мюсюлманите, които са били обект на най-голяма дискриминация? Насочени ли са към областите, в които има най-много случаи на дискриминация, а именно в сферата на заемостта и частните услуги? Например, ефективни ли са политиките, насочени към дискриминацията по отношение на заемостта? Ангажирани и отговорни ли са социалните партньори за имплементирането на такива политики на практика? Занимават ли се политиките насочени към младите хора с дискриминацията? Информирани и адекватни ли са образователните системи спрямо техните нужди, проблеми и желания?
- Съществува ли достатъчен обмен на информация между различните нива на управление (европейско, национално, местно) за политики и добри практики, които са доказали ефективността си?
- Какви политики и планове за действие съществуват на ниво Общност и държави-членки за повишаване на правната осведоменост на мюсюлманите и за осигуряване на среда, в която те да се чувстват сигурни при съобщаване на случаи на дискриминационно отношение спрямо тях със знанието, че жалбите им ще бъдат приети сериозно и ще бъдат разгледани от отговорните организации и публични власти? Необходими ли са специални инициативи, насочени към отделните мюсюлмански общности? Какво може да се направи в борбата срещу дискриминацията спрямо мюсюлманите, които не са граждани на държава-членка на ЕС?
- Какво може да се направи за положението на мюсюлманите по отношение на случаите, в които са жертва на престъпление и, по-специално, случаите на преследване и тормоз на расова основа? Как може да бъде насърчена културата на обслужване в обществените органи за правоприлагане, така че тези групи да се почувстват можещи и окуражени да съобщават на полицията за случаите, в които стават жертва на престъпления?
- Какви са последните от етническото профилиране от страна на правоприлагачите, имиграционните, митническите и граничните контролни органи? Спомагат ли тези практики за установяването на престъпна дейност и служат ли за обезсърчаване на престъпниците, или отчуждават и дискриминират мюсюлманските общества? С оглед на загрижеността, свързана с тероризма и на политическите инициативи, насочени към нуждата от сплотеност на обществото и интегриране на малцинствата в държавите-членки на ЕС, какво може да бъде научено от изводите на проучването по отношение на възприемането от страна на мюсюлманите участници на дискриминиращо профилиране?

МЕТОДОЛОГИЯ НА EU-MIDIS

Групи, включени в проучването

EU-MIDIS интервюира участници от подбрани групи от имигранти и етнически малцинства в 27-те държави-членки на ЕС. Целевите групи бяха подрани на базата на информация, предоставена от националните фокусни точки RAXEN на Агенцията — консорциуми от институции във всяка държава-членка, с експертен опит в областта на имиграцията, етническите малцинства и расизма, на които се възлага да провеждат изследвания за Агенцията. Изборът на целеви групи дава възможност за съпоставяне на резултатите между малцинствените групи в различни държави-членки и между държавите, в които са интервюирани сходни групи. Тъй като разходите за проучване на всички малцинствени групи в целия ЕС са твърде големи, беше даден приоритет на проучването на най-голямото етническо малцинство или имигрантска група или групи във всяка държава и на тези, които се считат за уязвими към дискриминиращо третиране и престъпления.

Във всяка държава-членка бяха избрани за интервюиране между една и три целеви групи с минимум от 500 участници във всяка група.

Съставяне на представителна извадка

Целта на проучването беше да се получат резултати за представителна извадка от избраното малцинство или малцинства за проучването във всяка държава-членка. В тази връзка квотната извадка беше отхвърлена и проучването възприе многоетапен подход за съставяне на случайна извадка, за да се достигне до членове на избраните малцинства, които в противен случай не биха могли да бъдат обхванати чрез по-удобни подходи за съставяне на извадка, като например свързване с НПО, които работят с малцинства или насочване към места, на които обикновено се събират членове на малцинствени групи.

Агенцията проведе различни пилотни инициативи на подхода за случайни извадки в шест държави-членки преди приемането на окончателния подход за съставяне на извадки. Основният подход за съставяне на извадки се състоеше от три етапа: (i) случаен маршрут; (ii) фокусирани списъци; и (iii) скрининг на домакинствата. В някои страни можеше да се използват данни за населението от регистрите за съставяне на случайна извадка на респонденти. Географското разпределение на интервютата се извърши на базата на налични статистически данни за населението, чрез които се определиха областите със средна и висока концентрация на население за целевите групи (определени като първични единици на извадката). В няколко държави-членки, където чрез подхода на случаен маршрут не можаха да се определят достатъчно респонденти за определен период от време, се използва извадка, генерирана от интервюиращия като заместващ подход за достигане на необходимия брой интервюта.

Като цяло, проучването бе проведено в най-големите градове на всяка държава, и техните метрополни области. В случаите, в които, на базата на наличните данни за населението, подбраната целева група се намираще предимно извън главните градове, извадката беше изместена в съответствие с това. Чрез тези средства резултатите за всяка държава-членка — при използване на многоетапно съставяне на извадка — са представителни за групите, живеещи в тези места.

За пълно описание на подхода за съставяне на извадка, възприет за проучването, вж. „Технически доклад“ на EU-MIDIS, който се намира на:

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

Събирането на първичните данни за проучването EU-MIDIS бе извършено от Gallup Europe под наблюдението на персонала на FRA, който взе участие в сесиите за обучение на интервюиращите и осъществи наблюдение при събирането на първичните данни в избрани държави-членки..

КРАТКО ОПИСАНИЕ НА УЧАСТНИЦИТЕ В ПРОУЧВАНЕТО

EU-MIDIS събра информация за личните характеристики на всеки участник в проучването, включително: пол, възраст, майчин език, гражданство, държава на раждане, продължителност на пребиваване в страната, заетост, доход на домакинството, години на образование, религия или вярвания. Всички резултати от проучването са превърнати в анонимни данни с цел статистическо обобщаване, така че да не могат да се разграничават отделни лица. Всички данни бяха предоставени на доброволен принцип.

В допълнение интервюиращите сами попълниха основни данни за населеното място, в което се проведе всяко интервю и за обстоятелствата на интервюто, например дали интервюираното лице е било само или не по време на интервюто.

Изводите за характеристиките на запитаните лица и данни, генерирани от интервюиращите лица, ще бъдат предоставени чрез уебсайта на Агенцията като част от пълния набор данни за допълнителен анализ от всички заинтересовани страни.

Произход

Значителна част (24 %) от мюсюлманите, участвали в проучването, са родени в страната, в която пребивават, а повече от половината (52 %) са живели там повече от 10 години. Въпреки това, преобладаващото мнозинство (91 %) не счита езика на държавата на пребиваване за свой майчин език. В сравнение с мнозинството от интервюираните участници, в България мюсюлманите с турски етнически произход са група от местното население.

Социално-демографски данни

56 % от участниците в проучването са мъже и 44 % са жени. 15 % от участниците са получили общо по-малко от 5 години образование, което показва, че не са завършили задължителната степен на образование, докато 57 % са посещавали училище между 6 и 13 години, което показва, че са завършили поне задължителната степен на образование, а 27 % — повече от 14 години, което показва, че са получили някаква форма на висше образование. В момента на интервюто делът на наетите на платена работа (самоосигуряване или работа на пълен или непълен работен ден) бе средно 59 %. 14 % заявяват, че са

ангажирани с домакинска работа, а 12 %, че са безработни. Същевременно средната възраст на лицата в извадките не се различава съществено в отделните страни, за да може „естествено“ да се отрази на нивата на заетост: тя е в границите между 29 и 39 години, с изключение на турците в България, където средната възраст е 45 години.

Данни за културните характеристики и „видимост“

В проучванията на населението, съставляващо мнозинството, често се сравняват резултати между държави-членки, като се обръща малко внимание на различията между проучваните населения, — резултатите трябва да се тълкуват, като се отдели дължимото внимание на културното разнообразие и състава на проучваните мюсюлманските групи.

Европейските мюсюлмани са разнообразна смесица от етническа и религиозна принадлежност, философски вярвания, политически убеждения, трайни тенденции, езици и културни традиции. При зададен въпрос близо половината от участниците не посочват вероизповеданието си, почти толкова (45 %) определят себе си като сунити и по-малък брой — като шиити, алевити, исмаилити, суфи, или заяди.

По отношение на тяхната „видимост“ мнозинството от участниците (63 %) заявява, че обикновено не носи традиционно или религиозно облекло (например забрадка) на обществени места, различно от облеклото, което обикновено се носи в държава на пребиваване. От лицата, които са отговорили положително, преобладаващо мнозинство (84 %) са жените.

Разделение

Мюсюлманите от турски произход в България живеят преобладаващо в отделени селски региони. Последиците от това следва да се вземат под внимание при разглеждане на резултатите, тъй като по-високите нива на сегрегация показват, че интервюираните лица са изолирани от основното-общество, което от една страна предполага, че те биха могли да са подложени на високи нива на дискриминация, но от друга страна това може да ги предпазва от дискриминиращо третиране тъй като контактите с обществото, съставляващо мнозинство са ограничени.

Агенция на Европейския съюз за основните права

EU-MIDIS

Проучване на Европейския съюз за малцинствата и дискриминацията

**Доклад „Данни на фокус“ № 2:
Мюсюлманите**

Проект и предпечатна подготовка: red hot 'n' cool, Виена

2010 – 17 стр. – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9192-557-5

doi:10.2811/3932

Голяма част от информацията за Агенцията на Европейския съюз за основните права е публикувана в интернет. Достъпът до нея е чрез уебсайта на FRA (<http://fra.europa.eu>).

© Агенция на Европейския съюз за основните права, 2009 г.

Възпроизводството е разрешено, с изключение на използването му за търговски цели, при условие че се цитира източникът.

Ограничаване на отговорността:

При възникване на въпроси във връзка с настоящия превод направете справка с английския текст, който е оригиналният и официален текст на документа.

Copyright
Wolfgang Voglhuber - VOGUS

Вижте още:

Общ поглед върху проучването EU MIDIS —
Представяне на проведеното от FRA общо за ЕС
проучване на дискриминацията
Технически доклад (онлайн)

Предишни доклади „Данни на фокус“:

Доклад „Данни на фокус“ № 1 — Ромите

<http://fra.europa.eu/eu-midis>

